

رابطه مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه

مرضیه عالی منش^۱

۱. آموزگار ابتدایی شهر کرمانشاه، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲، صفحات ۷۰۷-۷۰۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۷

تاریخ وصول: ۱۴۰۲/۰۱/۲۲

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر رابطه مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه می‌باشد. پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی است؛ همچنین این پژوهش با توجه به گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. در پژوهش حاضر جامعه‌ی آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دوره ابتدایی شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل دادند. جهت انتخاب حجم نمونه بر اساس فرمول مورگان تعداد ۱۶۹ نفر از دانش‌آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه به‌عنوان نمونه و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های مهارت‌های اجتماعی کرامتی، عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) و عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۰) پاسخ دادند. نتایج نشان داد بین مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس توان پیش‌بینی عملکرد تحصیلی را دارند که این نتایج می‌تواند مورد توجه معلمان و مراکز آموزش و پرورش قرار گیرد.

کلیدواژه: مهارت‌های اجتماعی، عزت‌نفس، عملکرد تحصیلی، دانش‌آموزان.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی
 علوم رفتاری

مقدمه

از دیدگاه متخصصان تعلیم و تربیت دوره ابتدایی، مهم ترین و اساسی ترین مقطع نظام آموزشی، دوره ابتدایی است که در ایجاد تحولات اساسی در جوامع و پیشرفت آن ها نقش مهمی ایفا می کند. این دوره زمانی در پیشرفت و توسعه دولت ها مؤثر واقع می شود که کیفیت مناسبی بر آن واقع باشد (مرادی و کردلو، ۱۴۰۰). همچنین یکی از گروه های مهم در هر کشور دانش آموزان هستند که نقش مهمی در ساختن آینده و تعلیم و تربیت و تعالی کشورها ایفا می کنند. امروزه نظام آموزشی در تمامی کشورهای جهان از اهمیت زیادی برخوردار است و تلاش می گردد تا در راستای ارتقای سطح کیفی و کمی آموزش اقدامات مطلوبی صورت بگیرد (عظیمی، پیری و زوار، ۱۳۹۲؛ به نقل از فرشیدی، ۱۴۰۰). بنابراین آموزش و پرورش به عنوان مهم ترین نهاد اجتماعی برآمده از متن جامعه و در عین حال سازنده و تکامل دهنده آن است و تأثیر آن در پیشرفت جامعه، امری کاملاً محسوس است. آموزش و پرورش، مسئولیت های بزرگی برای تحقق اهداف فردی و اجتماعی برعهده گرفته است و به عنوان بهترین فرصت برای شکوفاسازی استعداد های انسانی مطرح و مورد نظر متخصصان و متصدیان تعلیم و تربیت بوده است (شاهدوستی، ۱۳۹۰). نظام آموزشی هر کشور از نظر نیروی انسانی و مشاغل ایجاد شده در آن، بالاترین رتبه را در میان سازمان و دستگاه های دولتی دارد. بر این اساس، نظام آموزشی را می توان یکی از پیچیده ترین زیر نظام های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی منظور داشت (ادیب، احدی ارسون و مولاقلاجی، ۱۳۹۵). مدرسه نیز، علاوه بر آموزش های رسمی، از طریق آموزش های غیررسمی در انتقال مهارت های اجتماعی می تواند ایفای نقش کند. آنچه که در حال حاضر بیشتر بر آن تأکید می شود، سهم نظریات شناختی در توجیه رشد اجتماعی است. محور این نگرش بر این موضوع استوار است که سطح شناختی دانش آموزان و طرح های ذهنی آنان، با تجربه های محیطی به شکل متقابل تأثیرگذار و موجب رشد اجتماعی می شود (رضایی، ۱۳۹۸). دانش آموزانی که مهارت اجتماعی کافی کسب کرده اند در ایجاد ارتباط با همسالان، بهتر از دانش آموزانی هستند که فاقد این مهارت می باشند که می تواند موفقیت تحصیلی آن ها را تحت تأثیر قرار دهد (انتظاری، ۱۴۰۰). موفقیت تحصیلی، به وسیله تمایل دانش آموزان (انعکاس رویکردها، سماجت ها و سطح علاقه) در مورد موضوعات تحصیلی، هنگامی که دانش و مهارت دانش آموزان با یک استاندارد عملکردی سنجیده می شود، تعریف می گردد (کاسارینگ، مونسن، نیلسن، ساپازینسکی، لاسن و لهما، ۲۰۲۰). ماو^۲ (۲۰۱۹) عملکرد تحصیلی را چنین تعریف کرده است: مجموعه رفتارهای تحصیلی است که پیشرفت و پسرفت تحصیلی را در زمینه معلومات بیان می کند. البته این عملکرد می تواند عوامل دیگر مرتبط با تحصیل از جمله فعالیت های کلاسی و دانشگاهی و تعامل با همکلاسی ها و معلمان را نمایان سازد (ماو، ۲۰۱۹).

یکی دیگر از متغیرهایی که در عملکرد تحصیلی دانش آموزان مؤثر است مفهوم عزت نفس است. بنابراین عزت نفس از یک سو تحت تأثیر شرایط محیطی و وضع زیست شناختی افراد قرار دارد و از سوی دیگر با شناخت ها و ویژگی های شخصیتی افراد مرتبط است. برخورداری از شاخص های سلامت روانی از جمله عزت نفس و احساس خود ارزشمندی، نقش مهمی در پویایی و کارآمدی یک جامعه ایفا می کند (نصیری زیبا، ۱۳۹۹). عزت نفس یک منبع روان شناختی است که می تواند اشخاص را از پریشانی و درماندگی

¹ - Kasaring, Mons, Nielsen, Sapaczynski, Lassen and Lehmann

² -Mau

حفظ نماید (جانسون، ۲۰۱۰؛ به نقل از علیخانزاده و مظفری، ۱۳۹۷). مدت هاست که روانشناسان این موضوع را مطرح کرده اند که افکار انسان ها و معنایی که به رویدادهای تجربه شده می دهند، ممکن است بر رفتار آن ها تأثیرگذار باشد (شیبانی و اخوان تفتی، ۱۳۸۹). هر انسانی بر اساس معیارها و ملاک هایی که در اختیار دارد همواره خود را مورد ارزشیابی و قضاوت قرار می دهد و میزان کارایی و موفقیت و ارزشمندی خویش را تعیین می نماید. عزت نفس احساسی ارزشمند و به طور کلی ارزیابی ای است که فرد از خودپنداره خودش بر حسب ارزش کلی آن دارد. به عبارت دیگر عزت نفس میزان تأیید، پذیرش و احساس ارزشمندی است که شخص نسبت به خویشتن خود دارد و یک سازه ی مهم در رشد و تحول شخصیت کودکان است که نقش مهمی در سازگاری هیجانی- اجتماعی و سلامت روانی افراد دارد. در واقع منظور از عزت نفس، برخورداری از تأیید، پذیرش و احساس ارزشمندی فرد نسبت به خودش است (کیا و همکاران، ۲۰۱۷). پری هادی و جوا^۱ (۲۰۱۲) عزت نفس را به عنوان یک پدیده ی عاطفی و یک فرآیند پویا که تحت تأثیر موفقیت ها و شکست ها بسط می یابد، تعریف کرد. عزت نفس ارزیابی خود در پرتو عقاید دیگران است که بر اساس فرایندهای عاطفی، به ویژه احساس مثبت و منفی درباره ی خود بنا شده است (سنتراک^۲، ۲۰۰۱). وقتی افراد مطلع می شوند که در ایده های خود شکست خورده اند، عزت نفس آن ها می تواند کاهش یابد (بارون^۳، ۲۰۰۹). سرخی (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان تبیین رابطه یادگیری خودراهبر و عزت نفس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر دوره ی دوم متوسطه ی شهر ایلام انجام داد و به این نتیجه رسید که با افزایش خودراهبر و عزت نفس در دانش آموزان، میزان عملکرد تحصیلی آن ها افزایش و عملکرد تحصیلی دانش آموزان بر اساس یادگیری خودراهبر و عزت نفس قابل پیش بینی است. عربی (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان تأثیر آموزش مهارت های اجتماعی بر خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر دوره ابتدایی شهرستان خمین انجام داد و به این نتیجه رسید مهارت های اجتماعی بر خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر دوره ابتدایی شهرستان خمین تأثیرگذار است. بنابراین با توجه به مطالب گفته شده هدف از انجام پژوهش حاضر پاسخگویی به این سؤال است که آیا بین مهارت های اجتماعی و عزت نفس با عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی است؛ همچنین این پژوهش با توجه به گردآوری داده ها، توصیفی و از نوع همبستگی می باشد. در پژوهش حاضر جامعه ی آماری پژوهش را کلیه دانش آموزان دوره ابتدایی شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل دادند. جهت انتخاب حجم نمونه بر اساس فرمول مورگان تعداد ۱۶۹ نفر از دانش آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه به عنوان نمونه و به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. به این صورت که از بین مدارس ناحیه ۲ شهر کرمانشاه ۴ مدرسه (۲ مدرسه دخترانه و ۲ مدرسه پسرانه) انتخاب شدند و از بین این ۴ مدرسه ۸ کلاس به صورت تصادفی در دسترس انتخاب

1 - Prihadi, Chua

2 - Centrach

3 - Baron

شدند و کلیه دانش آموزان این ۸ کلاس مشارکت کنندگان در پژوهش بودند. همچنین رضایت دانش آموزان برای شرکت در پژوهش اخذ گردید.

ابزار پژوهش

پرسشنامه عملکرد تحصیلی: جهت اندازه گیری عملکرد تحصیلی دانش آموزان در این پژوهش از پرسش نامه EPT^۱ استفاده شده است. این پرسش نامه اقتباسی از پژوهش های فام و تیلور^۲ (۱۹۹۰) در حوزه عملکرد تحصیلی است که برای جامعه ایران ساخته شده است (فام و تیلور، ۱۹۹۰، به نقل از درتاج، ۱۳۸۳). آزمون عملکرد تحصیلی قادر است با ۴۸ سؤال، ۵ حوزه مربوط به عملکرد تحصیلی به شرح ذیل را اندازه گیری نماید: ۱- خودکارآمدی^۳: احساس اطمینان به توانایی خود به منظور از عهده برآمدن مقتضیات تحصیلی و فعالیت های آموزشی. ۲- تأثیرات هیجانی^۴: واکنش فرد در مقابل مجموعه ای از هیجانات از قبیل اضطراب و نگرانی است که باعث برانگیختگی فرد می شود. ۳- برنامه ریزی^۵: توانایی ساماندهی فعالیت های درس بر مبنای یک برنامه مشخص و قابل اجرا و همچنین استفاده مناسب از زمان برای انجام تکلیف آموزشی. ۴- فقدان کنترل پیامد^۶: اعتقاد به این امر که افزایش عملکرد فرد منجر به تغییر در نتیجه دلخواه تحصیلی نمی شود. ۵- انگیزش^۷: نیرو بخشی رفتار به منظور مطالعه بیشتر برای افزایش انگیزه تحصیلی به منظور کسب نمره بالاتر، به دست آوردن شغل مناسب و یا صرفاً مطالعه برای کسب اطلاع و بهبود مهارت ها و دانش عمومی است (نور محمدیان، ۱۳۸۵). نور محمدیان (۱۳۸۵) میزان روایی هریک از عامل های پرسش نامه را به شرح زیر به دست آورده است: عامل اول: ۰/۹۱، عامل دوم: ۰/۹۲، عامل سوم: ۰/۷۳، عامل چهارم: ۰/۶۳، عامل پنجم: ۰/۷۲. در این تحقیق نیز محقق برای به دست آوردن روایی آزمون از روایی محتوا استفاده نمود. در سنجش روایی محتوا، آزمون تکثیر و به ۵ نفر از متخصصان تعلیم و تربیت و ۱۰ نفر از کارشناسان آموزشی سازمان آموزش و پرورش داده شد و نظرات جمع آوری گردید. در اکثر سؤال ها توافق لازم وجود داشت. نور محمدیان (۱۳۸۵) میزان پایایی این آزمون را ۰/۷۴ برآورد نموده است. در پژوهش حاضر میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شد.

پرسشنامه مهارت های اجتماعی: پرسشنامه ارزشیابی رشد مهارت های اجتماعی شامل ۴۰ سؤال است که بر اساس طیف ۳ گزینه ای امتیازبندی شده است. سؤالات با توجه به فرضیه ها رشد مهارت های اجتماعی فراگیران را می سنجد. این مؤلفه ها شامل مهارت های مربوط به احترام به دیگران، رعایت مقررات، انجام وظیفه، فعالیت گروهی و تحمل پذیری است. این آزمون توسط کرامتی برای پایان نامه دکتری بر اساس دیدگاه گات و سفران، داماس، اسمیت، تمک، میلبرن و دیگران طراحی و اعتباریابی شده است. محمدرضا کرامتی پایایی پرسشنامه را با آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آورد. همچنین در پژوهش حسینی نسب و سلطانی (۱۳۹۰) میزان

^۱ Educational performance Test

^۲ Fam and Taylor

^۳ Self – efficacy

^۴ Emotional Impact

^۵ Planning

^۶ Lack of outcome control

^۷ Motive

پایایی ۰/۷۴ به دست آمد. به علاوه بر نظرات استاد راهنما و استادان دیگر روایی ابزار مورد استفاده محرز گردید. در پژوهش حاضر میزان آلفای کرونباخ ۰/۷۶ محاسبه شد.

پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ: این مقیاس در سال ۱۹۶۵ توسط روزنبرگ ساخته شد. پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ از ۱۰ ماده تشکیل شده است که در آن از آزمودنی خواسته می شود تا بر اساس مقیاس لیکرت چهاردرجه ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف به دقت به آن ها پاسخ دهد. دامنه نمرات این مقیاس از ۱۰ تا ۴۰ بوده که نمرات بالاتر نشان دهنده عزت نفس بالاتر است. ۵ عبارت آن به شکل مثبت (گویه های شماره ۱ تا ۵) و ۵ عبارت دیگر به صورت منفی (گویه های شماره ۶ تا ۱۰) ارائه شده است. شیوه نمره گذاری این مقیاس به این ترتیب است: سؤالات ۱ الی ۵، کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، موافقم = ۳ و کاملاً موافقم دارای نمره ۴ می باشد. همچنین در سؤالات ۶ الی ۱۰، کاملاً موافقم = ۱، موافقم = ۲، مخالفم = ۳ و کاملاً مخالفم دارای نمره ۴ می باشد. در مطالعه کندلر و همکاران (۲۰۰۰) مقدار همسانی درونی برابر با ۰/۸۹ محاسبه شد. در مطالعه تفردی و ساوان (۲۰۰۱) ضریب پایایی این مقیاس با استفاده از روش آزمون - آزمون مجدد ۰/۸۰ محاسبه شد که در سطح مطلوبی قرار داشت. در پژوهش حاضر میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

یافته ها

جدول ۱. نتایج آزمون کالموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش

متغیر	آماره Z کالموگروف-اسمیرنوف	سطح معنی داری
مهارت های اجتماعی	۱/۲۳	۰/۱۳۲
عزت نفس	۰/۴۲	۰/۰۵۶
عملکرد تحصیلی	۰/۱۳	۰/۱۱۱

جدول ۲. نتایج آزمون باکس و لوین جهت رعایت پیش فرض های تحلیل واریانس بر روی متغیرهای مهارت های اجتماعی، عزت نفس و عملکرد

تحصیلی

P	F	Levene's
۰/۴۱۳	۰/۱۴۳	مهارت های اجتماعی
۰/۱۳۲	۰/۳۴۵	عزت نفس
۰/۱۲۱	۰/۴۳۲	عملکرد تحصیلی

جدول ۳. ضریب همبستگی بین هوش هیجانی و مهارت های اجتماعی با عملکرد تحصیلی

متغیر	همبستگی پیرسون	موفقیت تحصیلی
مهارت های اجتماعی	۰/۲۹	۰/۰۰۱
عزت نفس	۰/۳۱	۰/۰۰۱

با توجه به جدول ۳ سطح معناداری بین مهارت های اجتماعی و عزت نفس با عملکرد تحصیلی برابر ۰/۰۰۱ می باشد که نتیجه گرفته می شود که رابطه بین مهارت های اجتماعی و عزت نفس با عملکرد تحصیلی معنادار است.

جدول ۴. تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی عملکرد تحصیلی از طریق مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس

شاخص‌های هم خطی		سطح معنی‌داری	t	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد نشده		
VIF	Tolerance			Beta	خطای استاندارد	B	
		۰/۰۰۱	۲۳/۷۷		۲/۴۲	۵۳/۱۳	ثابت
۴/۸۷	۰/۳۱	۰/۰۰۱	۴/۵۳	۰/۳۹	۰/۱۳۲	۰/۳۴۵	مهارت‌های اجتماعی
۴/۸۷	۰/۳۱	۰/۰۰۱	۵/۶۰	۰/۵۲	۰/۱۴۳	۰/۴۵	عزت‌نفس

در جدول ۴ نتایج مربوط به تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی عملکرد تحصیلی از طریق متغیرهای مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس، آورده شده است. در مدل نهایی، مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای متغیر مهارت‌های اجتماعی برابر با ۰/۳۹ و برای متغیر عزت‌نفس برابر با ۰/۵۲ می‌باشد. با توجه به مقدار آماره‌های t به دست آمده که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد؛ بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس توان پیش‌بینی عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر رابطه مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود. نتایج نشان داد بین مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، به گونه‌ای که هر چه مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس دانش‌آموزان بیشتر باشد میزان عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بهتر خواهد بود که با نتایج پژوهش‌های سرخی (۱۴۰۰) و عربی (۱۴۰۰) همسو می‌باشد. در تبیین این نتایج می‌توان گفت یکی از اساسی‌ترین نگرانی‌های هر نظام آموزشی مسئله عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است زیرا جنبه‌های مهمی از زندگی افراد مثل کسب شغل بهتر، جایگاه اجتماعی مناسب‌تر، رضایت خاطر بیشتر همگی تحت تأثیر عملکرد تحصیلی قرار دارند (حسین زاده، ۱۴۰۰). در واقع، عملکرد تحصیلی یکی از متغیرهای اصلی نظام‌های آموزشی است و می‌توان از آن به عنوان شاخص عمده سنجش کیفیت آموزش و پرورش یاد کرد که معمولاً بر اساس نتایج آزمون‌های نهایی و استاندارد مورد سنجش قرار می‌گیرد، امروزه اغلب نظام‌های آموزشی نمراتی که دانش‌آموزان در دوره‌های تحصیلی و در دروس مختلف کسب می‌کنند نشانی از میزان پیشرفت تحصیلی آن‌ها می‌دانند (کورسانسکی، ۲۰۱۶) در واقع پیشرفت تحصیلی علاوه بر اینکه خود به تنهایی یک هدف به شمار می‌آید، در فراگیران ایجاد انگیزه می‌کند و این انگیزه منجر به کسب بسیاری از اهداف و ویژگی‌های روان‌شناسی دیگر می‌شود (گرالنیک، فارکس، سامر، میشلز، والزینر، ۲۰۰۷). بنابراین عملکرد تحصیلی، انجام دادن کاری است برای به دست آوردن نتیجه‌ی مطلوب و برتری و تفوق در یک مهارت یا گروهی از معلومات (شعاری نژاد، ۱۳۹۶) که می‌تواند متأثر از مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان باشد. مهارت اجتماعی نیز به طرق مختلف و از دیدگاه‌های متفاوت تعریف شده است. تحقیقات انجام شده نشان می‌دهند که مهارت‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی افراد مؤثر است. در نظریات شلونت و مک‌فال (۱۹۸۵) مهارت‌های اجتماعی عبارت است از فرایندهای مرکبی که فرد را قادر می‌سازد به گونه‌ای رفتار کند که دیگران او را با کفایت تلقی کنند. این مهارت‌ها، توانایی‌های لازم برای انجام رفتار هدفمند و موفقیت‌آمیز می‌باشند (به نقل از حسینی، ۱۳۸۶). مک گواید و برستیلی معتقدند (۱۹۸۱) مهارت‌های

اجتماعی به رفتارهایی گفته می‌شود که شالوده ارتباط‌های موفق و رودررو را تشکیل می‌دهند، کلی معتقد است که مهارت‌های اجتماعی رفتارهای معین و آموخته‌شده‌ای است که افراد در روابط میان فردی خود، برای کسب تقویت‌های محیطی یا حفظ آن‌ها انجام می‌دهند (به نقل از حسینی، ۱۳۸۶). با توجه به تعاریف فوق می‌توان گفت مهارت‌های اجتماعی عبارت است از مجموعه‌ای از رفتارهای هدفمند، به هم مرتبط و متناسب با وضعیت که آموختنی بوده و تحت کنترل فرد می‌باشند (هارجی و همکاران، ۱۳۸۲). هالینگر (۱۹۸۷) مهارت‌های اجتماعی را عبارت از مهارت‌هایی می‌داند که برای داشتن ارتباط مثبت با دیگران و پذیرش توسط آن‌ها ضروری هستند. گرشام و الیوت (۱۹۸۱) مهارت‌های اجتماعی را رفتارهایی می‌دانند که احتمال دریافت تقویت را به حداکثر می‌رسانند و احتمال تنبیه موکول به رفتار اجتماعی فرد را کاهش می‌دهند. از نظر آن‌ها مهارت‌های اجتماعی، رفتارهایی هستند که در موقعیت‌های معین، پیامدهای اجتماعی مهم را پیش‌بینی می‌کنند (عاشوری و دلال زاده، ۱۳۹۷). اشنایدر و همکاران (۱۹۹۱؛ ۲۰۰۷ و ۲۰۱۷) مهارت‌های اجتماعی را به‌عنوان وسیله ارتباط میان فرد و محیط تعریف می‌کنند و معتقدند که این وسیله برای شروع و ادامه ارتباط سازنده و سالم با همسالان به‌عنوان بخش مهمی از بهداشت روانی و عزت‌نفس، مورداستفاده واقع می‌شود (یوسفی و مخیر، ۱۳۸۲؛ به نقل از لیورجانی و غفاری، ۱۳۸۹). عزت‌نفس به‌عنوان یک ارزشیابی کلی از محاسن فرد می‌باشد (بامستر و همکاران، ۲۰۰۰). بدون نیاز به اینکه فرد برانگیخته شود که این محاسن را به رخ دیگران بکشد کاری که یک فرد خودشیفته معمولاً انجام می‌دهد (فرشیدی، ۱۴۰۰). عزت‌نفس به احساس فرد نسبت به ارزشمندی و تأیید او نسبت به خودش مربوط است پدیده‌ای روان‌شناختی که تأثیر قطعی بر ابعاد عاطفی و شناختی می‌گذارد (هانتر، ۲۰۰۶). پژوهش حاضر مانند سایر پژوهش‌ها از محدودیت‌هایی برخوردار بود از جمله اینکه جامعه آماری را دانش‌آموزان ابتدایی شهر کرمانشاه تشکیل دادند که در تعمیم نتایج به دیگر شهرها و سایر مقاطع تحصیلی باید احتیاط کرد. با توجه به اهمیتی که مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس در عملکرد تحصیلی دانش‌آموز دارد، لذا پیشنهاد می‌شود معلمان در کلاس به سنجش و شناسایی میزان مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس در دانش‌آموزان خود پرداخته و با ایجاد موقعیت‌هایی که دانش‌آموز در آن احساس موفقیت کند و یا کمک به دانش‌آموز به بهبود مهارت‌های اجتماعی و رشد عزت‌نفس در دانش‌آموزان کمک کنند.

منابع

- ادیب، یوسف؛ احدی ارسون، کبری و مولاقلقچی، سمیه (۱۳۹۵). مطالعه تجربیات دبیران دوره متوسطه شهر تبریز از ارزشیابی مستمر: یک مطالعه پدیدار شناسی. نشریه علمی آموزش و ارزشیابی، ۹(۳۳)، ۴۳-۱۳.
- انتظاری، مهدیه (۱۴۰۰). مدل علی رشد مهارت‌های اجتماعی بر اساس برنامه درسی پنهان با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی و هوش معنوی در دانش‌آموزان دوره‌ی اول متوسطه، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور کرمانشاه.
- سرخی، زینب (۱۴۰۱). تبیین رابطه یادگیری خودراهبر و عزت‌نفس با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی دوم متوسطه‌ی شهر ایلام، پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی ایلام.
- حسین زاده، هادی (۱۴۰۱). بررسی رابطه عملکرد تحصیلی با مهارت‌های اجتماعی و توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان پسر شهر اسدیه، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه خراسان رضوی.

- علیخانزاده، سعید و مظفری، مهدی (۱۳۹۷). رابطه ی عزت نفس با اضطراب دانش آموزان پسر پایه نهم آموزش و پرورش ناحیه یک استان قم شهرستان قم طیف سنی ۱۴ سال، سومین همایش بین المللی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی، دانشگاه تهران.
- عاشوری، محمد و دلال زاده، فاطمه (۱۳۹۷). اثربخشی بازی درمانی مبتنی بر مدل شناختی رفتاری بر مشکلات رفتاری و مهارت های اجتماعی کودکان پیش دبستانی با اختلال نارسایی توجه-پیش فعالی. مجله توانبخشی، ۱۹ (۲)، ۱۱۵-۱۰۲.
- فرشیدی، پیام (۱۴۰۰). رابطه عزت نفس با پرخاشگری در دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه.
- لیورجانی، شعله و غفاری، سارا (۱۳۸۹). بررسی رابطه هوش هیجانی و مهارت های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی، مدیریت علمی نشریات دانشگاه آزاد اسلامی، ۳ (۹)، ۷۱-۸۸.
- مرادی، امیر و کردلو، محسن (۱۴۰۰). پدیدارشناسی تجارب معلمان از آسیب های آموزش در کلاس های چند پایه روستایی کرمانشاه و راهکارهای بهبود کیفیت آموزش در آنها، پژوهش در کلاس های تلفیقی و پایه، ۱ (۱)، ۱-۱۰.
- نصیری زیبا فریبا، خوش محمدی محسن، سید فاطمی نعیمه، حقانی حمید (۱۳۹۹). بررسی تأثیر اجرای برنامه ورزش کششی بر عزت نفس مبتلایان به ضایعات نخاعی. فصلنامه ایده های نوین روانشناسی، ۴ (۸)، ۱-۱۲.
- یوسفی، ف و مخیر، م. (۱۳۹۲). بررسی پایایی و روایی مقیاس سنجش مهارت های اجتماعی ماتسون و مقایسه عملکرد دختران و پسران دبیرستانی در این مقیاس، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۱۸ (۲)، ۱-۱۰.
- Gresham, F.M., & Elliott, S.N. (1987). The relationship between adaptive behavior and social skills: Issues in definition and assessment. *Journal of Special Education*, 21(1), 167-181.
- Mau, W. C. (2019). Parental influences on the high school students' academic achievement: A comparison of Asian immigrants, Asian Americans, and White Americans. *Psychology in the Schools*, 34(3), 267-277.
- Prihadi, K., Chua, M. (2012). Students' self-esteem at school: The risk, the challenge, and the cure. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 1-14.
- Snyder, C. R., Irving, L., Anderson, J. R. (1991). Hope and health: Measuring the will and the ways. In *Handbook of social and clinical psychology: The health perspective*, edited by C. R. Snyder and Donelson R. Forsyth. Elmsford, NY: Pergamon, 232-322.
- Snyder, C.R., & Lopez, S. J. (2007). *Positive psychology: The scientific and practical explorations of human strengths*. Sage publications, thousand oaks, London, new dehli.
- Snyder, C. R., & Lopez, S. G. (2017). *Positive Psychology*. New York: Oxford.